

Inwentaryzacja ornitologiczna i chiropterologiczna

1. Cel i zakres opracowania

Celem niniejszego opracowania jest ekspertyza chiropterologiczna oraz ornitologiczna, pod kątem występowania gatunków ptaków i nietoperzy na terenie budynku Zespołu Szkół Gminnych im. Henryka Sienkiewicza w Stanisławicach, w związku z planowanymi pracami termomodernizacyjnymi.

Niniejsze opracowanie ma na celu określenie stopnia zasiedlenia oraz charakteru użytkowania budynku przez ptaki i nietoperze. Zebrane informacje posłużą do sformułowania zaleceń mających na celu ochronę zwierząt w trakcie przeprowadzania prac oraz ustalenie wariantu skutecznej kompensacji siedlisk potencjalnie lub realnie utraconych w ich wyniku.

Zakres opracowania obejmują wyniki przeprowadzonych kontroli terenowych, ich interpretację oraz proponowane działania kompensacyjne.

2. Podstawa opracowania

Podstawą niniejszego opracowania jest zlecenie z Gminy Bochnia, na wykonanie inwentaryzacji ptaków i nietoperzy gnieźdzących się na terenie wskazanych obiektów gminnych.

3. Lokalizacja

Obiekt objęty niniejszym opracowaniem tj. budynek Zespołu Szkół Gminnych w Stanisławicach im. Henryka Sienkiewicza położony jest na terenie działki nr ewidencyjny 509 w miejscowości Stanisławice. Budynek szkoły jest to budynek trzykondygnacyjny, wybudowany w 1982 roku. Szkoła zlokalizowana jest w południowej części miejscowości Stanisławice, przy skrzyżowaniu dróg gminnych. Na poniższej mapie przedstawiono lokalizację opisywanego obiektu.

Rys. 1. Lokalizacja obiektu na ortofotomapie

4. Opis terenu i obiektu

Obiekt objęty opracowaniem to budynek Zespołu Szkół Gminnych w Stanisławicach im. Henryka Sienkiewicza. Zlokalizowany jest w południowej części miejscowości, przy skrzyżowaniu dróg gminnych, w terenie intensywnej zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Jest obiektem wolnostojącym, trzykondygnacyjnym, składającym się dwóch brył ułożonych w kształcie litery „L”. Najbliższe sąsiedztwo budynku stanowią:

- od strony zachodniej – droga gminna, za nią zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna;
- od strony północnej – zabudowa mieszkaniowa oraz budynki usługowe;
- od strony wschodniej – zabudowa mieszkaniowa oraz pola uprawne;
- od strony południowej – grunty rolne oraz zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.

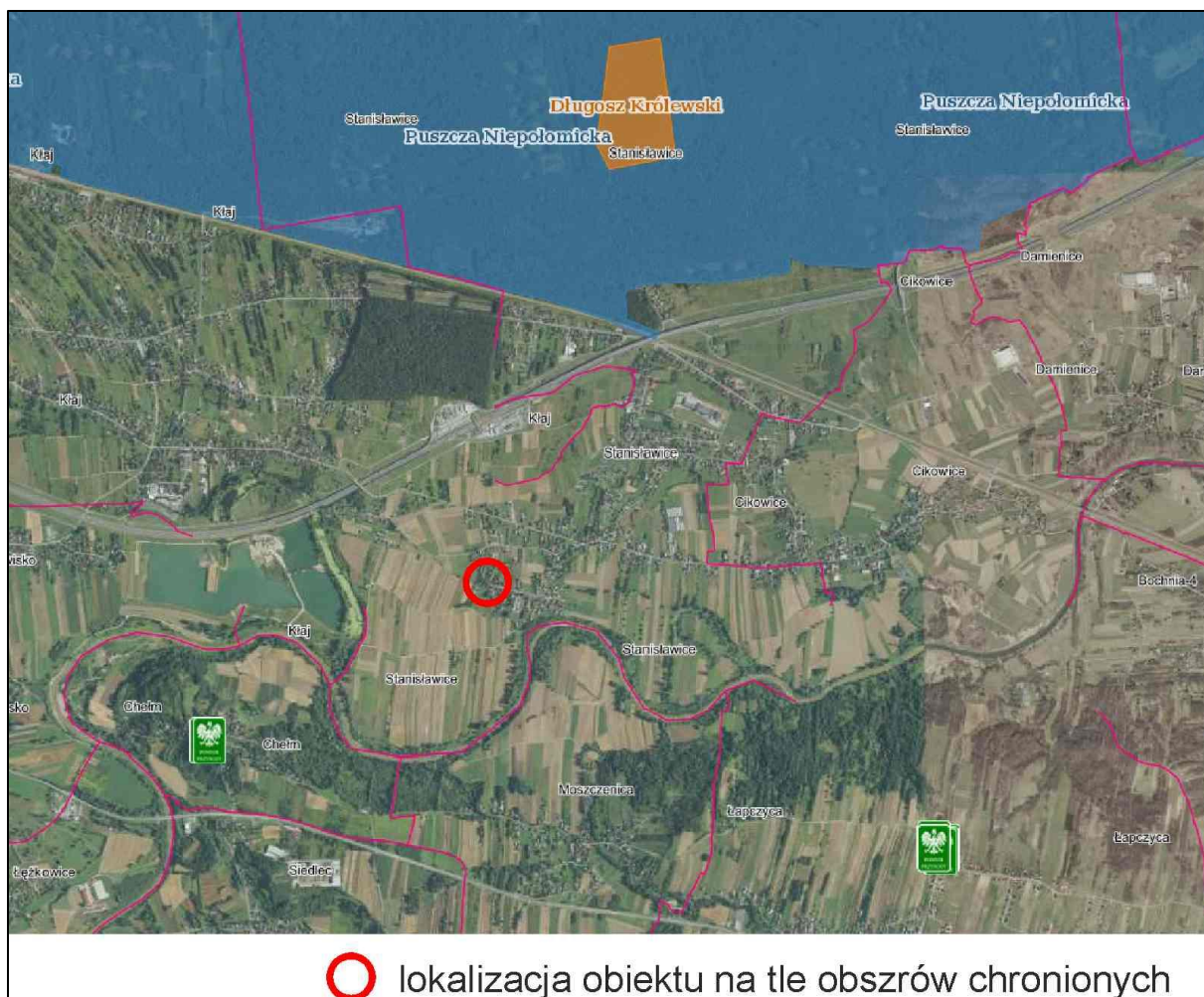
Budynek szkoły jest to budynek trzykondygnacyjny, o powierzchni zabudowy budynku wynoszącej około 1325 m². Ściany budynku wykonane zostały w konstrukcji tradycyjnej, murowanej, z cegły ceramicznej, bez izolacji termicznej. Dach o konstrukcji

drewnianej, kryty blachą, bez izolacji termicznej. Stropy prefabrykowane, ocieplone wełną mineralną. Okna zewnętrzne PCV i drewniane.

Budynek przeznaczony został do prac termomodernizacyjnych obejmujących w szczególności modernizację instalacji CO, wymianę okien i drzwi oraz ocieplenie ścian, stropów, ścian fundamentowych i piwnic.

5. Obszary chronione utworzone celem ochrony ornitofauny i chiropterofauny

Miejsce lokalizacji planowanego przedsięwzięcia zlokalizowane jest poza obszarami podlegającymi ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody. W odległości około 1,15 km w kierunku północnym od budynku szkoły zlokalizowany jest w obszar Natura 2000 Puszcza Niepołomska PLB120002. Obszar ten zajmuje powierzchnię 11 762,31 ha i położony jest w województwie małopolskim na terenie gminy Niepołomice, Kłaj, Drwinia i Bochnia (gmina wiejska). Obszar stanowi duży kompleks leśny w widłach Wisły i Raby. Składa się on z dwóch części oddzielonych od siebie doliną rzeki Drwinki z dużym obszarem łąk. Większa, południowa część Puszczy jest zdominowana przez lasy sosnowe. Sąsiadujący z Wisłą mniejszy północny fragment ostoi jest mozaiką lasów liściastych i nadrzecznych poprzecinany starorzeczami. Dominują tu młodniki ale występują również dobrze zachowane połacie starodrzewi. Jest to ostoja ptasia o randze europejskiej E70. Występuje tu co najmniej 12 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Jedną z największych w kraju populacji muchołówki białoszyjej. Gniazduje powyżej 1% populacji krajowej muchołówki białoszyjej i puszczyka uralskiego; w stosunkowo dużej ilości występuje włośchatka. Na poniżej mapie przedstawiono lokalizację inwestycji względem granic obszaru.

Rysunek 1. Lokalizacja inwestycji względem obszarów chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody

Najbliższymi formami ochrony przyrody utworzonymi w celu ochrony gatunkowej chiropterofauny są:

- obszar Natura 2000 Nowy Wiśnicz PLH120048 położony w odległości około 10 km w kierunku południowym.

Najbliższymi obszarami chronionymi utworzonymi w celu ochrony ornitofauny są:

- obszar Natura 2000 Puszcza Niepołomska PLB120002 położony w odległości około 1,15 km w kierunku północnym.

6. Opis planowanych działań

Opisywany budynek przeznaczony został do prac remontowych, obejmujących wykonanie termomodernizacji, celem zmniejszenia energochłonności budynku. W ramach realizacji zamierzenia wykonane zostaną następujące prace:

- modernizacja instalacji CO (systemu grzewczego);
- wymianę okien drewnianych i grzewi;

- ocieplenie stropu zewnętrznego;
- cieplenie ścian fundamentowych oraz piwnic powyżej i poniżej gruntu;
- ocieplenie ścian;
- ocieplenie stropu pod poddaszem.

Powyższe prace z uwagi na swoją skalę i charakterystykę, mogą mieć potencjalny wpływ na ornitofaunę i chiropterofaunę. W związku z powyższym dokonano szczegółowej oceny pod tym kątem. W szczególności z uwzględnieniem możliwości występowania miejsc lęgowych i bytowania chronionych gatunków zwierząt w obrębie elewacji i poddasza termomodernizowanego budynku.

7. Metodyka

Na potrzeby niniejszego opracowania wykonano dwie wizje terenowe w dniach 5 maja i 7 czerwca 2022 roku. Do wyszukiwania siedlisk ptaków i nietoperzy wykorzystano szereg metod o różnych zastosowaniach, skuteczności i ograniczeniach: oględzin bezpośrednich oraz obserwacji aktywności ptaków i nietoperzy. Biorąc pod uwagę czas wykonywanych prac terenowych oraz różny okres występowania poszczególnych gatunków, powyższe metody umożliwiają sporządzenie opinii ornitologicznej oraz chiropterologicznej wskazującej w opracowaniu jedynie możliwe do stwierdzenia siedliska w okresie prowadzonych oględzin budynków. Dodatkowo na podstawie wiedzy i doświadczenia zostały wskazane potencjalne siedliska gatunków chronionych.

Sporządzenie opinii ornitologicznej oraz chiropterologicznej w oparciu o powyższe badania w danym okresie nie zapewnia pełnej wykrywalności, jednak umożliwia określenie atrakcyjności budynków objętych analizą w aspekcie ornitologicznym oraz chiropterologicznym

W przypadku ptaków poszukiwano ich gniazd na elewacjach oraz w szczelinach, a także śladów ich aktywności w postaci pobieleń kałem lub śladów otarć ogona pod szczelinami. Obserwowano także aktywność ptaków przebywających w pobliżu budynku. W przypadku nietoperzy poszukiwano śladów odchodów na elewacjach oraz pod nimi, jak również śladów bytowania na poddaszu budynku.

8. Wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji

Obserwacje terenowe rozpoczęto od przeprowadzenia wizji na zewnątrz obiektu. Dokonano szczegółowej analizy elewacji budynku pod kątem śladów gniazdowania ptaków. Obserwacje prowadzono w trakcie sezonu lęgowego.

W wyniku przeprowadzonych obserwacji na północnej elewacji budynku pod okapem dachowym stwierdzono występowanie jednego gniazda oknówki zwyczajnej (*Delichon*

urbicum) oraz ślady ich wcześniejszej bytności. Miejsca gniazdowania zaznaczono na poniższym schemacie budynku.

Rysunek 3. Lokalizacja gniazda oknówki zwyczajnej

Fot. 1. Gniazdo oknówki zwyczajnej

Oprócz wskazanego gniazda oknówki zwyczajnej (*Delichon urbicum*) pod okapami budynku i we wnękach okien nie stwierdzono innych śladów bytowania zwierząt. Pokrycie dachowe budynku, wykonane z blachy jest w dobrym stanie technicznym, bez widocznych ubytków. W pokryciu dachowym nie zaobserwowano żadnych otworów które mogły by być wykorzystywane przez zwierzęta.

Dalsze obserwacje terenowe kontynuowane w obrębie istniejącego poddasza budynku. W celu pełnej weryfikacji stanu faktycznego, przeprowadzono szczegółową wizję poddasza, w czasie której poszukiwano śladów bytowania ptaków i nietoperzy. Poszukiwano wszelkich niezaobserwowanych z zewnątrz otworów, przez które zwierzęta mogły by się dostawać do środka. Na miejscu nie zaobserwowano otworów w pokryciu dachowym, które mogą być wykorzystywane przez ptaki i nietoperze. Istotne znaczenie ma fakt, że poddasze budynku wykorzystywane jest jako przestrzeń magazynowa. Wybraną dokumentację fotograficzną obiektu zestawiono poniżej.

Fot. 2. Elewacja zachodnia – wejście do budynku

Fot. 3. Elewacja południowo - zachodnia – wąskie okapy dachowe i wnęki okien

Fot. 4. Elewacja południowa

Fot. 5. Elewacja wschodnia

Fot. 6. Elewacja północno – wschodnia

Fot. 7. Elewacja północno – zachodnia

Fot. 8. Widok poddasza

W wyniku przeprowadzonych obserwacji na terenie wskazanego obiektu nie stwierdzono wewnątrz budynku występowania miejsc gniazdowania ptaków, w tym jakichkolwiek pozostałości gniazd. Na zewnątrz budynku, pod okapem dachu od strony północnej budynku stwierdzono gniazdo oknówki zwyczajnej (*Delichon urbicum*).

W pobliżu obiektu nie zaobserwowano innych gatunków ptaków zwyczajowo związanych z budynkami, takich jak jerzyki (*Apus apus*), wróble (*Passer domesticus*), kopciuszki (*Phoenicurus ochruros*), kawki (*Coloeus monedula*), bądź pustułki (*Falco tinnunculus*).

Budynek posiada nieocieplone strychy pod pokryciem dachowym. Nie stwierdzono występowania nieszczelności i ubytków w obrębie poszycia dachowego lub na jego połączeniu z konstrukcją murowaną, umożliwiających przedostawanie się zwierząt w tym ptaków i nietoperzy na teren poddasza. W obrębie poddaszy, w wyniku przeprowadzonej kontroli nie zaobserwowano śladów bytowania zwierząt. Nie zidentyfikowano żadnych ptasich gniazd oraz ich pozostałości. Na posadzce oraz belkach brak odchodów zwierzęcych oraz innych śladów świadczących o bytowaniu zwierząt. Czynnikiem warunkującym taki stan rzeczy jest w dużej mierze sposób użytkowania obiektu. Budynek szkoły jest intensywnie wykorzystywany w celach dydaktycznych. Powstające ubytki lub nieciągłości dachu są jedynie okresowe i podlegają systematycznym pracom remontowym. Poddasze budynku jest dostępne i użytkowane jako przestrzeń magazynowa.

9. Zalecenia do dalszego postępowania

Prace termomodernizacyjne polegać będą między innymi na wykonaniu ocieplenia stropu i ścian budynku. Większość robót prowadzonych będzie na zewnątrz przy użyciu typowych materiałów dociepleniowych.

Z uwagi na stwierdzone występowanie miejsc lęgowych ptaków w czasie prowadzenia prac należy zwracać szczególną uwagę na możliwość gniazdowania oknówki zwyczajnej gdyż okapy dachowe oraz w wnęki okien stanowić mogą potencjalne miejsce ich gniazdowania. Należy również zwrócić uwagę na wszelkie niewykryte otwory w poszyciu celem wykluczenia możliwości zniszczenia potencjalnych gniazd. W przypadku napotkania jakiegokolwiek lęgu ptaków lub miejsca bytowania nietoperzy, prace należy przerwać a teren zabezpieczyć. Kolejno inwestor powinien wystąpić do Dyrekcji Ochrony Środowiska celem podjęcia kroków ochronnych oraz ustalenia dalszego trybu postępowania.

10. Proponowane działania kompensacyjne i ochronne

Ze względu na występowanie w obrębie elewacji budynku gniazda ptasiego w trakcie planowanych prac termomodernizacyjnych należy zapewnić nadzór ornitologicznym.

Po ustaleniu szczegółowego zakresu prac termomodernizacyjnych (gniazdo stwierdzono w obrębie północnej elewacji budynku) należy zinwentaryzować gniazda wymagające likwidacji. W przypadku konieczności likwidacji gniazd jako działanie kompensacyjne należy zastosować prefabrykowane sztuczne gniazda dla oknówek, w ilości odpowiadającej ilości usuwanych gniazd.

11. Wymagane zezwolenia

Zgodnie z § 6. ust 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 poz. 2183), w stosunku do dziko występujących zwierząt, należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową wprowadza się m.in. zakaz niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień. Zgodnie z § 9 cytowanego rozporządzenia zakaz o którym mowa w § 6 ust. 1 pkt 8 (...), nie dotyczy usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych lub terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne.

W związku z realizacją planowanego przedsięwzięcia, z uwagi na występujące gniazdo ptasie w obrębie elewacji północnej budynku potencjalnie dojdzie do usuwania gniazd ptasich. W takim przypadku należy zwrócić się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie o wydanie zezwolenia na niszczenie gniazd lub siedlisk chronionych gatunków ptaków w trybie art. 56 ust 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 ze zm.) oraz § 6. ust 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 poz. 2183). Wzór wniosku stanowi załącznik do niniejszej dokumentacji.

Opracował:

mgr inż. Witold Wójcik

Wzór wniosku do RDOŚ w Krakowie na nieszczelnie siedlisk chronionych gatunków zwierząt.

Gmina Bochnia

.....

(miejscowość i data)

**Regionalna Dyrekcja
Ochrony Środowiska w Krakowie
ul. Plac Na Stawach 3
30-107 Kraków**

WNIOSEK

O WYDANIE ZEZWOLENIA REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA NA CZYNNOŚCI PODLEGAJĄCE ZAKAZOM W STOSUNKU DO DZIKO WYSTĘPUJĄCYCH LUB INNYCH NIŻ DZIKO WYSTĘPUJĄCYCH GATUNKÓW ZWIERZĄT OBJĘTYCH OCHRONĄ

Na podstawie art. 56 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 ze zm.) w związku z art. 52 ust. 1 lub 1a, wnioskuję o wydanie zezwolenia na wykonanie czynności podlegających zakazom w stosunku do dziko występujących zwierząt objętych ochroną.

1. Imię, nazwisko i adres albo nazwa i siedziba wnioskodawcy:

Gmina Bochnia, ul. Kazimierza Wielkiego 31, 32-720 Bochnia.

2. Cel wykonania wnioskowanych czynności (cel, opis i uzasadnienie przedsięwzięcia):

Przedsięwzięcie polegać będzie na wykonaniu termomodernizacji budynku Zespołu Szkół Gminnych im. Henryka Sienkiewicza w Stanisławicach. Zakres planowanych prac obejmuje:

- modernizację instalacji CO (systemu grzewczego);
- wymianę okien drewnianych i grzewi;
- ocieplenie stropu zewnętrznego;
- cieplenie ścian fundamentowych oraz piwnic powyżej i poniżej gruntu;
- ocieplenie ścian;
- ocieplenie stropu pod poddaszem.

Powyższe prace z uwagi na swoją skalę i charakterystykę, mogą mieć potencjalny wpływ na ornitofaunę i chiropterofaunę. W związku z powyższym dokonano szczegółowej oceny pod tym kątem. W szczególności z uwzględnieniem możliwości występowania miejsc lęgowych i bytowania chronionych gatunków zwierząt w obrębie elewacji i poddasza termomodernizowanego budynku.

3. Opis czynności, na którą może być wydane zezwolenie (należy wskazać właściwe zakazy wymienione w załączniku nr 1 do wniosku):

Zniszczenie siedlisk chronionych gatunków zwierząt.

4. Nazwa gatunku lub gatunków, których będą dotyczyły działania, w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje:

Oknówka zwyczajna (*Delichon urbicum*)

5. Liczba lub ilość osobników, których dotyczy wniosek, o ile jest to możliwe do ustalenia:

Wniosek dotyczy 1 gniazda.

6. Wskazanie:

a) miejsca: położenie administracyjne (nr działki, miejscowość, gmina)

Zespół Szkół Gminnych im. Henryka Sienkiewicza w Stanisławicach, budynek położony na terenie działki nr ewidencyjny 509 w miejscowości Stanisławice, ul. Szkolna 306 32-015 Kłaj.

b) czasu: miesiąc i rok, kiedy będą wykonywane czynności,

Prace podejmowane będą w terminie do 15 kwietnia 2023r., przed przylotem oknówki na miejsca gniazdowania.

c) zagrożeń wynikających z wykonania wnioskowanych czynności dla gatunków objętych ochroną,

Każde czynności obejmujące niszczenie siedlisk chronionych gatunków, niesie ryzyko pogorszenia warunków bytowania a tym samym spadku liczebności populacji. Dlatego w opracowanej ekspertyzie zaproponowana działania kompensacyjne polegające na montażu gniazd zastępczych. Oknówka to gatunek który łatwo adaptuje się do nowych warunków siedliskowych i chętnie zasiedla gniazda zastępcze spełniające ich oczekiwania. W związku z powyższym zniszczenie gniazd przy spełnieniu proponowanych zaleceń nie przyniesie niekorzystnych zmian w strukturze lokalnej populacji oknówki